

U S N E S E N Í

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedy JUDr. Ivo Pospíšila, soudce JUDr. Josefa Baxy a soudkyně JUDr. Lenky Kaniové v právní věci žalobce: **M. H.**, zastoupen Mgr. Ladislavem Bártou, advokátem se sídlem Purkyňova 6, Ostrava, proti žalovanému: **Ministerstvo vnitra**, se sídlem Nad Štolou 3, Praha 7, o žalobě proti rozhodnutí žalovaného ze dne 14. 1. 2021, č. j. OAM-165/LE-VL17-VL11-2020, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Ostravě ze dne 29. 4. 2021, č. j. 19 Az 4/2021 – 39,

t a k t o :

- I. Kasační stížnost **se odmítá** pro nepřijatelnost.
- II. Žalobce **nemá právo** na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.
- III. Žalovanému **se** náhrada nákladů řízení o kasační stížnosti **nepřiznává**.
- IV. Ustanovenému zástupci žalobce advokátovi Mgr. Ladislavu Bártovi **se přiznává** odměna za zastupování ve výši **3.400 Kč**, která mu bude vyplacena z účtu Nejvyššího správního soudu do 30 dnů od právní moci tohoto usnesení.

O d ů v o d n ě n í :

I. Vymezení věci

[1] Žalovaný rozhodnutím ze dne 14. 1. 2021, č. j. OAM-165/LE-VL17-VL11-2020, zamítl podle § 16 odst. 2 zákona č. 325/1999 Sb., o azylu (dále jen „zákon o azylu“), jako zjevně nedůvodnou žalobcovu žádost o udělení mezinárodní ochrany. Žalobce pochází ze západní části Ukrajiny (Ternopolská oblast), přičemž jako důvod své žádosti uvedl skutečnost, že je v zemi původu ohrožen osobou z kriminálních struktur, vůči níž má dluh. Podle žalovaného je Ukrajina považována na základě § 2 vyhlášky č. 328/2015 Sb., kterou se provádí zákon o azylu a zákon o dočasné ochraně cizinců, za bezpečnou zemi původu, přičemž problémy, které žalobce uvedl jako důvod žádosti o mezinárodní ochranu, může řešit v zemi původu a využít ochrany příslušných státních orgánů. Navíc žádost podal dle žalovaného účelově až poté, co mu bylo v roce 2020 uloženo správní vyhoštění a vydán výjezdní příkaz.

[2] Krajský soud v Ostravě (dále jen „krajský soud“) napadeným rozsudkem zamítl žalobu proti rozhodnutí žalovaného. Ztotožnil se přitom s jeho hodnocením, že Ukrajina je bezpečnou zemí původu a její zařazení do vyhlášky představuje vyvratitelnou domněnku. Žalovaný přitom založil do spisu dostatečné množství informací podporujících závěr, že žalobce se může domoci efektivní ochrany proti soukromé osobě, o níž tvrdí, že pochází z kriminálního prostředí (mafie). Pokud se žalobce domnívá, že tomu tak není, bylo na něm, aby prokázal opak. Žalobce však ke svému tvrzení, že dluží osobě z kriminálního prostředí a že využití ochrany ze strany státních orgánů je pouze iluzorní, nic dalšího nedoložil ani v řízení před žalovaným, ani v řízení před soudem.

II. Obsah kasační stížnosti a vyjádření žalovaného

[3] Žalobce (dále jen „stěžovatel“) napadl rozsudek krajského soudu kasační stížností z důvodu podle § 103 odst. 1 písm. b) zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního (dále jen „s. ř. s.“). Podle stěžovatele bylo správní řízení zatíženo vadou, spočívající v tom, že skutková podstata, z níž žalovaný vycházel, nemá oporu ve spisech. Krajský soud se dopustil zásadního pochybení, neboť nedostatečně a nesprávně hodnocení žalovaného převzal, resp. sám nedostatečně a nesprávně posoudil otázku, zda je Ukrajina bezpečnou zemí původu ve vztahu ke stěžovateli a dokáže mu poskytnout účinnou ochranu před místní mafií. V těchto skutečnostech také stěžovatel shledává přijatelnost kasační stížnosti.

[4] Stěžovatel zdůraznil, že v jeho případě se jedná o vyhrožování ze strany mafie, což činí jeho případ relativně závažným. Je tak osobou, kterou není možné srovnávat s běžnými žadateli o mezinárodní ochranu z Ukrajiny. Nemůže se proto ztotožnit s hodnocením krajského soudu, který odmítl stěžovatelovy námitky týkající se neúčinnosti ochrany a neefektivního fungování státních orgánů. Svá tvrzení stěžovatel mohl jen těžko dokázat, neboť je jako žadatel o azyl omezen na osobní svobodě. Nemůže tak vycestovat do své vlasti, aby získal podklady tam. Stěžovatel proto navrhl, aby kasační soud napadený rozsudek zrušil a vrátil věc krajskému soudu k dalšímu řízení.

[5] Žalovaný ve vyjádření ke kasační stížnosti uvedl, že stěžovatel ve správním řízení neprokázal, že Ukrajinu nelze považovat za bezpečnou zemi původu, resp. rozsah a obsah jím sdělených informací neodůvodňoval závěr, že by Ukrajina pro něj nepředstavovala bezpečnou zemi původu. Stěžovatelem uváděné potíže s osobou, jíž stěžovatel dluží, jsou zcela řešitelné za pomoci ukrajinského právního řádu a před tamějšími státními orgány. Rozhodnutí žalovaného i napadený rozsudek krajského soudu jsou založeny na dostatečném množství relevantních informací a krajský soud postupoval ve shodě s ustálenou judikaturou. Žalovaný proto navrhl, aby kasační soud stížnost odmítl jako nepřijatelnou, případně zamítl pro její nedůvodnost.

III. Posouzení Nejvyšším správním soudem

[6] Nejvyšší správní soud při posuzování kasační stížnosti nejprve hodnotil, zda jsou splněny podmínky řízení. Kasační stížnost je přípustná a podaná oprávněnou osobou. Jedná se však o věc, v níž před krajským soudem rozhodoval specializovaný samosoudce, a proto se soud podle § 104a s. ř. s. zabýval otázkou, zda kasační stížnost svým významem podstatně přesahuje zájmy stěžovatele. Není-li tomu tak, Nejvyšší správní soud kasační stížnost odmítne jako nepřijatelnou. Institut nepřijatelnosti a jeho dopady do soudního řízení správního kasační soud podrobně vyložil již v usnesení ze dne 26. 4. 2006, č. j. 1 Azs

13/2006 - 39, č. 933/2006 Sb. NSS., ve kterém vymezil typové situace, v nichž je kasační stížnost přijatelná. O přijatelnou kasační stížnost se dle tohoto rozhodnutí může jednat v následujících typových případech: (1) kasační stížnost se dotýká právních otázek, které dosud nebyly vůbec či nebyly plně řešeny judikaturou Nejvyššího správního soudu; (2) kasační stížnost se týká právních otázek, které jsou dosavadní judikaturou řešeny rozdílně; (3) kasační stížnost bude přijatelná pro potřebu učinit judikaturní odklon; (4) pokud by bylo v napadeném rozhodnutí městského soudu shledáno zásadní pochybení, které mohlo mít dopad do hmotněprávního postavení stěžovatele.

[7] Nejvyšší správní soud dospěl k závěru, že v případě stěžovatele podmínky přijatelnosti kasační stížnosti splněny nejsou. Sám stěžovatel spatřuje přijatelnost kasační stížnosti v pochybení krajského soudu, který měl akceptovat nedostatečně zjištěný skutkový stav, pokud jde o účinnost ochrany stěžovatele v zemi původu. Kasační soud však takové pochybení, zvláště má-li být zásadní, neshledal a nenalezl ani jiné důvody pro přijatelnost kasační stížnosti.

[8] Stěžovatel založil žádost o mezinárodní ochranu na svých obavách z pronásledování ze strany soukromé osoby, jíž dluží finanční prostředky a která má podle stěžovatele pocházet z kriminálního prostředí (jak uvedl v žalobě, má příslušet k místní mafii). K otázce pronásledování nestátními aktéry a požadavkům účinnosti ochrany ze strany země původu však již existuje početná judikatura kasačního soudu, s níž je napadený rozsudek v souladu (viz např. rozsudky ze dne 31. 10. 2003, č. j. 4 Azs 23/2003–65, ze dne 18. 12. 2003, č. j. 3 Azs 48/2008–57, ze dne 24. 11. 2016, č. j. 5 Azs 251/2016–19, nebo ze dne 15. 2. 2017, č. j. 1 Azs 312/2016–31 a další). Podle ní musí u soukromých osob jako původců pronásledování nebo vážné újmy přistoupit k samotnému pronásledování také záměrná nečinnost státních orgánů či jejich neschopnost poskytovat ochranu před původci pronásledování (viz rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 22. 12. 2005, č. j. 6 Azs 479/2004–41, ze dne 14. 6. 2007, č. j. 9 Azs 49/2007–68, nebo ze dne 31. 10. 2008, č. j. 5 Azs 50/2008–62). Vyhrožování ze strany soukromých osob nelze považovat za pronásledování nebo vážnou újmu ve smyslu zákona o azylu, jestliže ze zpráv, které byly podkladem pro rozhodnutí správního orgánu, vyplývá, že politický systém v zemi původu dává občanům možnost domáhat se ochrany svých práv u státních orgánů, a tyto skutečnosti nebyly v řízení vyvráceny (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 1. 10. 2008, č. j. 4 Azs 38/2003–36).

[9] Nejvyšší správní soud se již také zabýval specifickou situací, kdy žadatel o mezinárodní ochranu namítal obavy ze strany příslušníků kriminálních skupin (mafie) na Ukrajině (usnesení ze dne 7. 6. 2021, č. j. 1 Azs 50/2021–42). I v tomto případě zopakoval, že vyčerpání prostředků ochrany nelze po žadateli o mezinárodní ochranu požadovat pouze tehdy, pokud informace o zemi původu ukazují na opodstatněnost žadatelovy nedůvěry (rozsudek ze dne 30. 9. 2008, č. j. 5 Azs 66/2008–70).

[10] Nejvyšší správní soud také vyslovil, že uvedené závěry plynoucí z citované judikatury jsou použitelné i v případě, kdy je předmětem soudního přezkumu nikoliv věcné projednání azylové žádosti stěžovatele, ale rozhodnutí o zamítnutí žádosti podle § 16 odst. 2 zákona o azylu (srov. usnesení ze dne 27. 7. 2021, č. j. 8 Azs 87/2021–37). V takovém případě pak leží hlavní odpovědnost za prokázání toho, že se o bezpečnou zemi původu nejedná, na žadateli (viz např. rozhodnutí Nejvyššího správního soudu ze dne 8. 10. 2020, č. j. 10 Azs 232/2020–32, ze dne 23. 9. 2020, č. j. 6 Azs 209/2020–29, ze dne

24. 9. 2020, č. j. 1 Azs 49/2020-32, ze dne 30. 9. 2020, č. j. 9 Azs 185/2020-30, ze dne 24. 11. 2020, č. j. 4 Azs 229/2020-32, ze dne 4. 12. 2020, č. j. 3 Azs 129/2020-68, ze dne 11. 11. 2020, č. j. 6 Azs 240/2020-34, či ze dne 17. 2. 2021, č. j. 7 Azs 347/2020-23). Pokud se tedy udělení mezinárodní ochrany domáhá žadatel ze země náležející mezi bezpečné země původu, je jeho úkolem přesvědčit žalovaného, že žádost nelze zamítnout podle § 16 odst. 2 zákona o azylu, ale že jeho mimořádný příběh odůvodňuje věcné posouzení žádosti podle zákona o azylu.

[11] Napadený rozsudek krajského soudu je s touto předchozí judikaturou v souladu: Ukrajina je považována za bezpečnou zemi původu a žalovaný navíc shromáždil a založil do spisu informace obecně dokládající (systémovou) efektivitu ochrany ze strany státních orgánů. V řízení pak nevyšlo najevo nic, co by toto hodnocení zpochybnilo a ani sám stěžovatel kromě obecného a paušálního tvrzení, že dluží osobě z kriminálního prostředí (teprve v žalobě označil tuto osobu za příslušnou k místní mafii), nepředložil žádná další tvrzení podporující to, že má obavy z pronásledování místní mafii a že je ochrana ze strany státních orgánů v tomto konkrétním případě nedostačující. Jinak řečeno to byl stěžovatel, kdo měl prokázat, že Ukrajinu za bezpečnou

zemi ve vztahu k jeho osobě považovat nelze; rozsah a obsah jím sdělených informací však v daném případě takový závěr neodůvodňoval (srov. obdobně usnesení ze dne 24. 6. 2021, č. j. 7 Azs 65/2021-32). Pokud v kasační stížnosti stěžovatel namítá, že byl omezený na osobní svobodě a nemohl vycestovat na Ukrajinu, aby zde shromáždil poklady, pak je třeba uvést, že v takové situaci se ocitá každý žadatel o mezinárodní ochranu. Unesení důkazního břemene žadatele pocházejícího z bezpečné země původu nevyžaduje hledat důkazní prostředky v zemi původu; postačí přinejmenším konkrétněji tvrdit a prokazovat, že v případě žadatele je domněnka bezpečné země původu vyvrácena. V daném případě však stěžovatel ani blíže neuvedl, z čeho dovozuje, že jeho věřitel pochází z kriminálního (či přímo mafiánského) prostředí.

[12] Ustálená a vnitřně jednotná judikatura Nejvyššího správního soudu tedy poskytuje dostatečnou odpověď na námitky uvedené v kasační stížnosti a Nejvyšší správní soud neshledal žádné další důvody pro přijetí kasační stížnosti k věcnému projednání. Proto kasační stížnost odmítl jako nepřijatelnou podle § 104 odst. 1 s. ř. s.

[13] O náhradě nákladů řízení soud rozhodl podle úspěchu ve věci v souladu s § 60 odst. 1 větou první s. ř. s. ve spojení s § 120 s. ř. s. Soud o nákladech nerozhodoval podle § 60 odst. 3 s. ř. s., přestože kasační stížnost odmítl, a to s ohledem na závěry usnesení rozšířeného senátu ze dne 25. 3. 2021, č. j. 8 As 287/2020-33, č. 4170/2021 Sb. NSS (srov. obdobně usnesení ze dne 16. 6. 2021, č. j. 9 As 83/2021-28). Stěžovatel s kasační stížností nebyl úspěšný, proto nemá právo na náhradu nákladů řízení. Žalovanému se náhrada nákladů řízení o kasační stížnosti nepřiznává, neboť náklady mu nad rozsah jeho běžné úřední činnosti nevznikly.

[14] Usnesením krajského soudu ze dne 11. 2. 2021, č. j. 19 Az 4/2021-16, byl stěžovateli ustanoven jako zástupce advokát Mgr. Ladislav Bárta. Ustanovenému zástupci platí hotové výdaje a odměnu za zastupování stát (§ 35 odst. 10 ve spojení s § 120 s. ř. s.). Zástupci stěžovatele náleží odměna za jeden úkon právní služby spočívající v sepsu a podání kasační stížnosti (§ 11 odst. 1 písm. d) vyhlášky č. 177/1996 Sb., o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb (advokátní tarif), ve výši 3.100 Kč (§ 7 bod 5 ve spojení s § 9 odst. 4 písm. d) advokátního tarifu], a dále 300 Kč jako paušální náhrada

hotových výdajů (§ 13 odst. 4 advokátního tarifu). Celkem tedy ustanovenému zástupci náleží odměna ve výši 3.400 Kč, která mu bude vyplacena z účtu Nejvyššího správního soudu do 30 dnů od právní moci tohoto usnesení.

Poučení: Proti tomuto rozhodnutí **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 1. září 2021

JUDr. Ivo Pospíšil
předseda senátu